

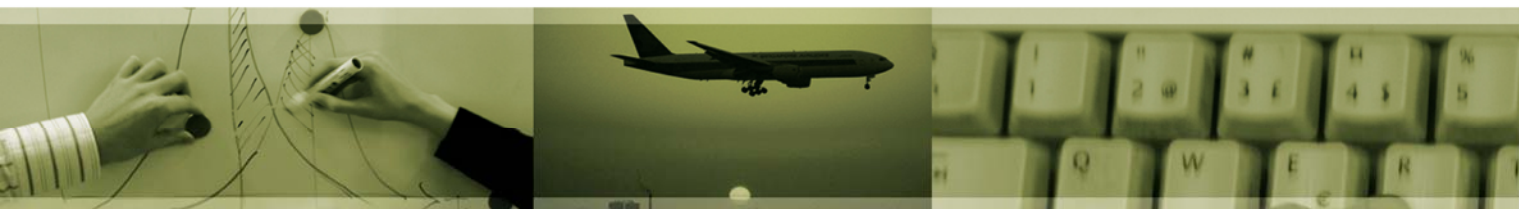

OVERVÅGNING AF MIDTJYLLANDS VÆKSTSTRATEGI

6. JUNI 2007

INFORMED DECISIONS

COPENHAGEN ECONOMICS

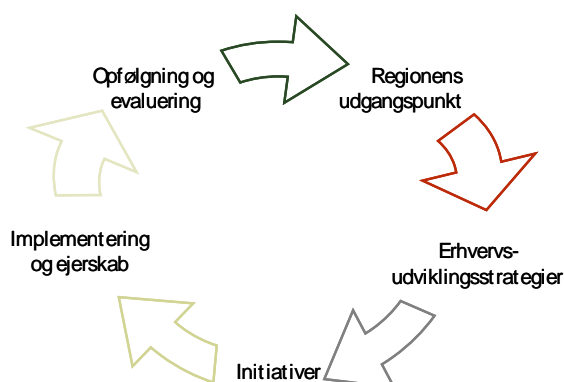

Kapitel 1 INDLEDNING

Region Midtjylland har bedt Copenhagen Economics udarbejde et notat som anbefaler hvordan regionen kan anvende modeller og indikatorer til at overvåge den nuværende erhvervsstrategi, og hvilke redskaber der med fordel kan anvendes i den fremtidige strategiudvikling.

Erfaringer fra private virksomheders strategier viser at mere end 70 procent af alle strategier ikke får den ønskede effekt, fordi implementeringen ikke eksekveres effektivt. Med andre ord går det ofte sådan, at man får lavet en god strategi, men den bliver aldrig ført effektivt ud i livet fordi implementeringen mangler. Hvordan undgår man at havne blandt de 70 procent uden effekt? Her peger erfaringerne på mindst to områder. Dels er skarpe, konkrete og målbare målsætninger en del af det der skal til for at sikre en effektiv strategiimplementering. Dels er det vigtigt med en konsekvent og transparent overvågning af fremdriften i implementeringen.

Efter at Region Midtjyllands vækstforum har færdiggjort arbejdet med erhvervsudviklingsstrategien¹ for 2007-2009 og handlingsplanen for 2007-2008 går arbejdet nu over i en fase, hvor strategiens handlingsplan skal implementeres og konkrete initiativer igangsættes. Sideløbende med implementeringsopgaven skal regionen overvåge at strategien og dens indsatser virker efter hensigten, og at den erhvervsmæssige udvikling nærmer sig de målsætninger som er fastlagt².

Danmarks Vækstråd har i sit høringssvar³ til Region Midtjylland blandt andet understreget at de regionale strategier skal baseres på et solidt og faktabaseret grundlag, at der skal opstilles ambitiøse og realistiske mål og at der skal være et grundlag for at prioritere ind-

¹ Fornylse og vækst i en international vækstregion, *Region Midtjylland, Regional Udvikling, Vækstforum*

² Jf. lov om erhvervsfremme, L602 af 24/06/2005, §10, stk. 2.

³ Høringssvar, februar 2007.

satsen. Vækstrådet har desuden anført at vækstforums sekretariat ”...*bør følge op flere gange årligt på milepæle og effektmål...*”.

I dette notat diskuterer vi Region Midtjyllands målsætninger og vi skitserer hvordan disse målsætninger kan overvåges. Vi beskriver også hvorledes andre økonomiske modeller kan bruges som faktagrundlag i Region Midtjylland’s fremtidige arbejde med erhvervsstrategier.

Monitoreringsmodellen

Formålet med en monitoreringsmodel er at overvåge og sikre at strategien fører til de ønskede resultater. En monitoreringsmodel indeholder konkrete indikatorer for det overordnede mål om vækst og de tre indsatsområder kompetence og uddannelse, innovation og iværksætteri.

Desuden skal en monitoreringsmodel bruges til at vurdere i hvor høj grad de konkrete initiativer påvirker regionens rammebetingelser og erhvervslivets præstationer, jf. figuren nedenfor.

Figur 1.1 Strukturen i en monitoreringsmodel

Modellen består af fire niveauer som alle konkretiseres og kvantificeres for at fremdriften i strategien kan evalueres løbende. Monitoreringsmodellen skal således indeholde indikatorer for væksten i Region Midtjylland, udviklingen i erhvervslivets præstationer, regionens rammebetingelser og indikatorer for implementeringen af de konkrete initiativer, som skaber rammebetingelserne for virksomhederne.

Vi baserer monitoreringsmodellen på viden fra den regionale konkurrenceevnemodel⁴ og fra FORAs nye regionale vækstmodel. I disse modeller betegnes menneskelige ressourcer, innovation, iværksætteri og brug af IT og kommunikation som vækstdrivere. Det betyder at gode præstationer på de områder medfører en højere produktivitetsvækst og en større beskæftigelse. Det er det samme som øget vækst i velstanden.

Pilene illustrerer at regionens initiativer påvirker erhvervslivets præstationer og dermed også væksten i velstand. Monitoreringsmodellen skal indeholde en kvantificering af i hvor høj grad initiativerne påvirker erhvervslivets præstationer, fx hvordan de aktiviteter der gennemføres under et mål om at højne uddannelsesniveaet rent faktisk påvirker uddannelsesniveaet i virksomhederne og produktiviteten per beskæftiget.

En kvantificering af effekten af initiativer er vigtig for at udnytte de samlede ressourcer bedst muligt til gavn for væksten i Region Midtjylland. Initiativer med løbende omkostninger kan således stoppes hvis en evaluering viser at det ikke virker efter hensigten – og der kan dermed frigives midler til andre mere vækstfremmende initiativer.

Samlet set består monitoreringsmodellen således af indikatorer for de fire niveauer og af sammenhænge mellem de fire niveauer.

I kapitel 2 sætter vi Region Midtjyllands mål ind i denne ramme så vi kan vurdere hvordan hvert af målene relaterer sig til strukturen i monitoreringsmodellen. I kapitel 3 beskriver vi indikatorer på de forskellige niveauer, og i kapitel 4 beskriver vi hvordan effekten af de enkelte initiativer kan kvantificeres for at have et bud på hvordan det enkelte initiativ påvirker rammebetingelser, præstationer og vækst.

Afslutningsvis præsenterer vi i kapitel 5 økonomiske værktøjer som med fordel kan tages i brug i forbindelse med et fremtidigt strategiarbejde i Region Midtjylland.

---

⁴ Jf. Copenhagen Economics: Regionernes konkurrenceevne. 2004

Kapitel 2 STRATEGISKE MÅL I REGION MIDTJYLLAND

På et overordnet niveau opererer Region Midtjyllands strategiplan med tre indsatsområder: uddannelse og kompetenceudvikling, innovation og iværksætteri. Brugen af IT og kommunikation antages at være tænkt ind i hvert af disse tre. Vækstdrivere udgør dermed det overordnede grundlag for Midtjyllands vækststrategi.

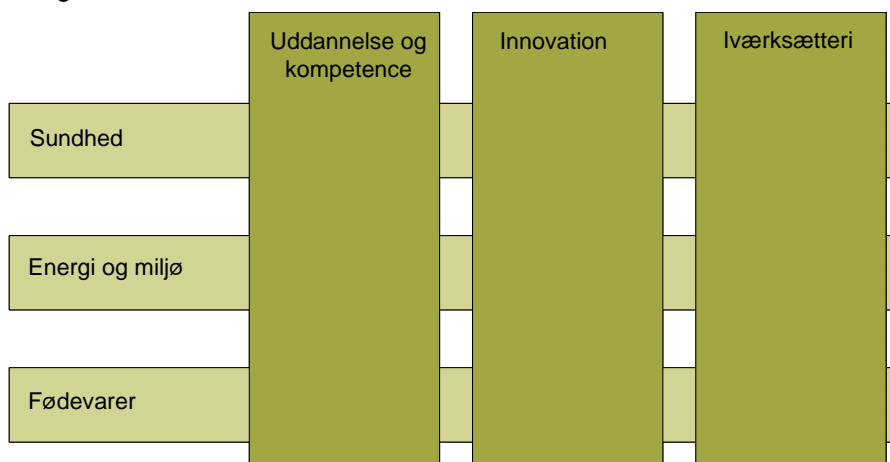
Der er i Region Midtjyllands erhvervsudviklingsstrategi sat mål på en række rammebetingelser og præstationer, men samtidig er der brug for at konkretisere delmål og mål på centrale økonomiske variable som produktivitet og beskæftigelse. Dermed kan Region Midtjylland sikre at de ønskede resultater opnås.

I dette afsnit sætter vi målene i Region Midtjyllands erhvervsudviklingsstrategi ind i en struktur for overvågning som skitseret i Figur 1.1.

2.1. MÅL OG MIDLER I REGION MIDTJYLLANDS VÆKSTSTRATEGI

Midtjyllands vækstforum ønsker at skabe vækst i regionen ved at sætte ind på tre områder: uddannelse og kompetence, innovation og iværksætteri. Tværgående for disse tre indsatsområder opererer Midtjyllands Vækstforum desuden med såkaldte megasatsninger som er satsninger inden for tre af regionens styrkeområder: energi og miljø, fødevarer og sundhed. Indsatsområderne kan dermed skitseres som i Figur 2.1.

Figur 2.1 Indsatsområder med tværgående megasatsninger i Region Midtjyllands strategi

Kilde: 'Vækstforums arbejde med megasatsninger', notat, Regionshuset Viborg

Strategiens handlingsplan udspecificerer mål og initiativer inden for hvert af de tre primære indsatsområder. Det helt overordnede mål er at der skabes vækst i regionen gen-

nem fokus på regional kompetence, nyskabelse og attraktivitet. For at konkretisere dette overordnede mål formuleres der for hvert indsatsområde en række delmål. Til at følge graden af målopfyldelse definerer handlingsplanen derudover en række succeskriterier for delmålene.

Det samlede system af indsatsområder, delmål og succeskriterier kan systematiseres som i Tabel 2.1.

Tabel 2.1 Delmål og succeskriterier for hvert af de tre indsatsområder i Region Midtjyllands erhvervsudviklingsstrategi

Indsatsområde	Delmål	Succeskriterier
Uddannelse og kompetence	<ul style="list-style-type: none"> Etablere en regional, kompetent profil hvor den nødvendige arbejdskraft har et generelt højt uddannelsesniveau Etablere en regional, nyskabende uddannelses- og kompetenceprofil hvor alle eksisterende arbejdskraftressourcer anvendes 	<ul style="list-style-type: none"> 95% af alle unge skal mindst have gennemført en ungdomsuddannelse i 2015 Andel unge med erhvervsfaglig uddannelse skal øges fra 37% til 45% i 2015 Andel beskæftigede eller uddannelsesaktive skal øges fra 81% til 85% i 2015
Innovation	<ul style="list-style-type: none"> Øge virksomheders innovativkompetencer Udvikle og formidle nye metoder der øger innovationskraften inden for regionens styrkepositioner 	<ul style="list-style-type: none"> De samlede offentlige og private udgifter til forskning og udvikling skal vokse fra 2,2% af regionens BNP i 2003 til 3,5% i 2010 Andelen af innovative virksomheder vokser fra 44% i 2001-2003 til 70% i 2013-2015 Andelen af højtuddannede i virksomhederne skal vokse fra 4% i 2005 til 10% i 2015
Iværksætteri	<ul style="list-style-type: none"> Sikre stærke iværksætterkompetencer Understøtte iværksætterpotentialet i eksisterende virksomheder og ansøre til øget offentligt/privat partnerskab Bidrage til opbygning af internationalt orienterede vækstkluser og væksterhverv 	<ul style="list-style-type: none"> Andelen af vækstiværksættere skal øges fra 4% til 6% Antal nyetableringer per 1000 virksomheder skal øges fra 75 til 85 i 2015 Overlevelsesraten for nyetablerede virksomheder skal øges fra 82% til 90% i 2015

Kilde: Region Midtjyllands erhvervsudviklingsstrategi 2007-2009 og handlingsplan 2007-2008

Succeskriterierne kan opdeles i to grupper: Erhvervslivets præstationer og regionens rammebetingelser. Opdelingen følger konkurrenceevnemodellen hvor erhvervslivets præstationer er de forhold som virksomhederne kan påvirke direkte, og regionens rammebetingelse er de forhold som de offentlige myndigheder har indflydelse på.

Andelen af unge der gennemfører en ungdomsuddannelse er fx en rammebetingelse da det er de offentlige myndigheder som styrer antallet af uddannelsespladser og uddannelsernes kvalitet og dermed også hvor mange der afslutter uddannelserne.

Succeskriterierne for iværksætteri er alle tre mål for virksomhedernes præstationer. Derimod er der ikke sat mål for rammebetingelserne. Region Midtjylland kan overveje hvilke mål der skal sættes for rammebetingelserne inden for iværksætteri for at sikre at målene for virksomhedernes præstationer kan blive opfyldt.

Midlerne til at nå målene for erhvervslivets præstationer og regionens rammebetingelser er beskrevet i handlingsplanen. For hvert af delmålene i Tabel 2.1 er der formuleret en lang række initiativer. Initiativerne tjener hver især til at forbedre rammebetingelserne for virksomhederne. Nogle af disse initiativer er meget konkrete og umiddelbart til at implementere, andre er mindre konkrete og mere langsigtede. Fremdriften i implementeringen af initiativerne kan sikres ved at gøre alle initiativer og delmål konkrete og målbare.

Handlingsplanen har også nogle tværgående initiativer som skal understøtte alle tre indsatsområder. Disse tværgående initiativer – som også skal overvåges – relaterer sig til internationalisering, infrastrukturen og balance mellem centre og yderområder i regionen.

Kapitel 3   INDIKATORER TIL OVERVÅGNING AF STRATEGIEN

Det helt overordnede mål for Region Midtjyllands erhvervsudviklingsstrategi er at skabe øget vækst i regionen. Som nævnt er det primært menneskelige ressourcer, innovation og iværksætteri der driver væksten. En model for overvågning af Midtjyllands erhvervsudviklingsstrategi skal derfor tage udgangspunkt i nogle indeks for hvordan disse faktorer udvikler sig. Samtidig skal sådanne indeks sammenholdes med udviklingen i de enkelte konkrete tiltag for at få et overblik over hvilke tiltag der for alvor bidrager.

Vi introducerer en model til monitorering af Midtjyllands erhvervsudviklingsstrategi. Modellen baserer sig på overvågning på fire niveauer:

1. Vækst i velstand
2. Erhvervslivets præstationer
3. Regionens rammebetingelser
4. Implementering af initiativer

Måling på hvert af de fire niveauer er beskrevet nedenfor.

3.1. VÆKST

Region Midtjyllands overordnede målsætning for strategien er at skabe økonomisk vækst i regionen, og vi vil foreslå at måle væksten i den årlige stigning i erhvervsindkomsten per indbygger⁵. Den nuværende strategi indeholder ingen konkret målsætning for væksten og dermed mangler strategien det overordnede mål.

Et overordnet mål kan få de mange aktører til at trække i samme retning. Det giver politisk drivkraft, gejst og *commitment* fordi det er enkelt og målbart at afgøre om strategien var en succes eller ej.

Væksten kan enten øges ved en højere produktivitet eller ved en højere beskæftigelse. Det er praktisk at dekomponere væksten så man kan se hvor bidraget kommer fra, jf. tabellen nedenfor

⁵ Det kan selvfølgelig være vanskeligt at opstille bindende mål for en variabel som væksten, som påvirkes af mange indre og ydre forhold på samme tid. En måde at gøre den overordnede målsætning uafhængig af den generelle konjunkturudvikling er at se på Midtjyllands vækst i forhold til den gennemsnitlige danske vækst. Herefter kan en målsætning formuleres som et antal procent-point, som Midtjyllands vækst skal ligge over landsgennemsnittet i strategiperioden (fx +0,5% højere end landsgennemsnittet).

Tabel 3.1 Dekomponering af væksten

Velstand	Delkomponenter af velstand
Erhvervsindkomst per indbygger	<ul style="list-style-type: none"> • Erhvervsindkomst per beskæftiget • Pendling • Beskæftigelsesfrekvens • Erhvervsfrekvens • Demografi

Kilde: Copenhagen Economics

Denne dekomponering tjener til at understrege hvad det er der skaber vækst i regionen: For det første en stigning i hvor meget de beskæftigede producerer af værdi (øget produktivitet) og for det andet en stigning i andelen af befolkningen der er i job (øget beskæftigelse).

For at gøre strategien konkret og for at binde strategiens elementer sammen, bør det overvejes at sætte konkrete målsætninger for produktivitetsudvikling og beskæftigelse, samt evt. for tilflytning og demografi. Med konkrete og målbare målsætninger på disse områder bliver strategiens betydning og konsekvens håndgribelig og operationel.

Et overordnet mål for beskæftigelsen vil således kunne analyseres og brydes ned i delmål indtil man kan se at der findes initiativer i strategien som sandsynliggør at målene opfyldes. På tilsvarende vis kan mål for produktiviteten brydes ned indtil man kan sandsynliggøre at målet kan opfyldes med de igangsatte initiativer.

En nedbrydning af målene sikrer samtidig at der er indbyrdes konsistens mellem de enkelte bidrag selvom målene er indbyrdes afhængige. Fra økonomisk teori, og fra empiriske modeller, har vi dog ganske god viden om disse sammenhænge, og et konsistentstjek af mulige delmål kan således gennemføres med støtte fra den økonomiske videnskab.

3.2. HVORDAN MÅLES ERHVERVSLIVETS PRÆSTATIONER?

Det andet niveau for overvågningen er at måle erhvervslivets præstationer. Succeskriterierne for uddannelse og kompetence, innovation og iværksætteri skal følges løbende for at kunne evaluere om strategien giver de ønskede resultater.

De overordnede mål for indsatsområderne i vækststrategien har karakter af 'overskrifter'. Præstationerne på fx innovation kan måles ved en eller flere enkelt-indikatorer for innovationsevnen i virksomhederne eller med et sammensat indeks af flere indikatorer

Vi kan bruge målene i succeskriterierne som præstationsindikatorer. Præstationen på indsatsområdet innovation måles fx på omfanget af forskning og udvikling og andelen af in-

novative virksomheder. Hermed kunne en tabel over præstationsindikatorer se ud som i Tabel 3.2.

Tabel 3.2 Præstationsindikatorer i Region Midtjyllands erhvervsudviklingsstrategi

Indeks	Præstationsindikatorer
Uddannelse og kompetence	<ul style="list-style-type: none"> • Andel af højtuddannede i virksomhederne
Innovation	<ul style="list-style-type: none"> • De samlede offentlige og private udgifter til forskning og udvikling (andel af regionens BNP) • Andel af innovative virksomheder
Iværksætteri	<ul style="list-style-type: none"> • Andel af vækstiværksættere • Antal nyetableringer per 1000 virksomheder • Overlevelsesrate for nyetablerede virksomheder

Note: I forhold til Region Midtjyllands strategiplan har vi valgt at placere indikatoren "Andel højtuddannede i virksomhederne" under indsatsområdet uddannelse og kompetence. Dette er i overensstemmelse med konkurrenceevnemodellen.

Kilde: Copenhagen Economics

Det overordnede indeks for indsatsområdet beregnes som et vægtet gennemsnit af de enkelte indikatorer. Indekset kan som udgangspunkt beregnes som et simpelt gennemsnit hvor alle indikatorer vejer lige tungt, men man bør overveje om en anden vægtning er mere rigtig.

En vægtning som er baseret på empiriske erfaringer kan estimeres enten ved at se på erfaringer andre steder fra eller ved at se på hvordan tidligere lignende tiltag i (kommunerne i) Region Midtjylland har virket. En analyse af relevante vægte kan også laves efter handlingsplanen er gennemført i 2008, men da vil erfaringerne først kunne bruges i en efterfølgende overvågning af kommende strategiplaner.

3.3. HVORDAN MÅLES REGIONENS RAMMEBETINGELSER?

Regionens rammebetingelser er de forhold som de offentlige myndigheder har indflydelse på, enten direkte eller indirekte gennem et samarbejde med andre regionale aktører. Inden for uddannelse kan det fx være antal uddannelsespladser, eller som i erhvervsudviklingsstrategien, andelen af unge der afslutter en uddannelse.

Et overordnet indeks for rammebetingelserne kan beregnes ud fra kvantificerbare indikatorer. Indekset kan dermed bruges til at følge rammebetingelserne inden for området.

Tabel 3.3 Indikatorer for rammebetingelser for indsatsområder i Region Midtjyllands erhvervsudviklingsstrategi

Indeks	Indikatorer for rammebetingelser
Uddannelse og kompetence	<ul style="list-style-type: none"> • Andel af alle unge som mindst har gennemført en ungdomsuddannelse • Andel unge med erhvervsfaglig uddannelse • Andel beskæftigede eller uddannelsesaktive
Innovation	<ul style="list-style-type: none"> • Udledes fra delmål
Iværksætterier	<ul style="list-style-type: none"> • Udledes fra delmål

Kilde: Copenhagen Economics

Der skal udledes indikatorer for rammebetingelserne for innovation og iværksætterier ud fra Region Midtjyllands handlingsplan, således at effekten de initiativer som implementeres kan overvåges. For eksempel er samspillet mellem virksomheder og lokale videninstitutioner et område som Region Midtjylland ønsker at forbedre, og det er derfor praktisk at overvåge udviklingen løbende.

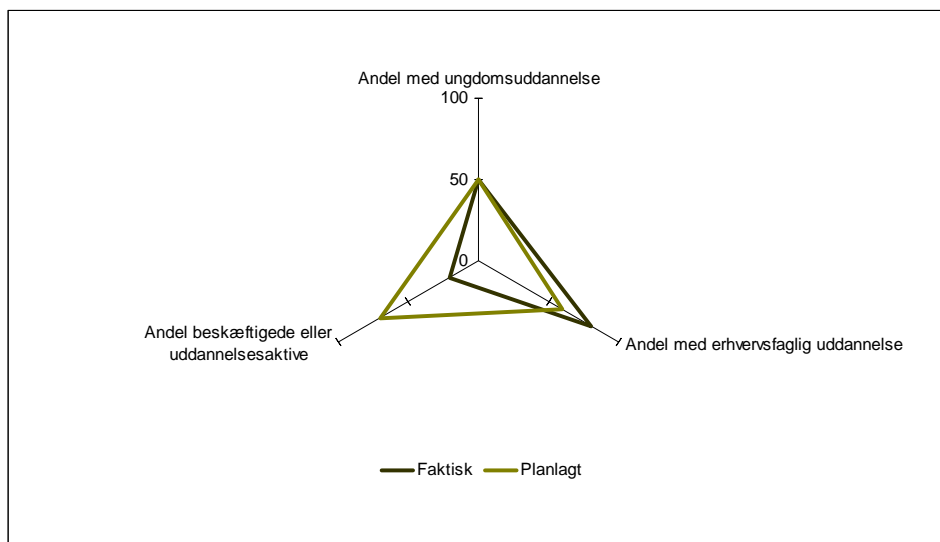
Et eksempel på beregning af indikatorer og indeks for indsatsområdet uddannelse og kompetence er givet i Box 3.1.

Box 3.1

Indikatorerne måles på en skala fra 0 til 100 og indikerer i hvor høj grad målet er realiseret i forhold til succeskriteriet. Nul angiver dermed at der ikke er sket nogen ændring i forhold til startniveauet for effekten, mens 100 angiver at succeskriteriet er 100 % realiseret.

Fx er ét af succeskriterierne for indsatsområdet uddannelse og kompetence at andelen af unge med erhvervsfaglig uddannelse skal øges fra 37 % til 45 % i 2015. Hvis en måling undervejs i perioden viser at andelen er vokset til 41 %, så er effektindikatoren 50. Dette angiver at vi har realiseret halvdelen af det mål der er sat i succeskriteriet.

Eksempler på indikatorer under indsatsområdet uddannelse og kompetence er vist i en radargraf herunder. Radar-grafen kan give et godt billede af hvilke mål man er tæt på og hvilke det kniber mere med.

Det overordnede indeks for rammerne i indsatsområdet uddannelse og kompetence kan beregnes som et simpelt gennemsnit som $(20+50+80) / 3 = 50$ hvilket betyder at omtrent halvdelen af den målsatte vækst for uddannelse og kompetence er nået (under forudsætning at hver af de tre faktorer antages at bidrage ligeligt til den samlede effekt på dette indsatsområde).

Kilde: Copenhagen Economics

3.4. HVORDAN MÅLES IMPLEMENTERINGEN AF INITIATIVERNE?

Det fjerde niveau for overvågningen er at måle graden af implementering af initiativer i handlingsplanen. Indekset for den samlede implementeringsgrad inden for et af de tre indsatsområder fremkommer ved en sammenevejning af implementeringsindikatorer for de enkelte initiativer.

Implementeringsindikatorerne måler i hvor høj grad de konkrete initiativer er blevet implementeret. For at kunne måle graden af implementering af et initiativ skal det være så konkret og veldefineret som overhovedet muligt.

Implementeringsindikatorerne kan sammenvejes til et samlet mål for graden af implementering inden for hvert af de tre hovedindsatsområder – uddannelse og kompetence, innovation eller iværksætteri. Disse samlede indeks kalder vi for implementeringsindeks.

I Tabel 3.4 viser vi hvordan man kunne præsentere implementeringsindikatorer for initiativerne under delmålet om at 'etablere en regional, kompetent profil hvor den nødvendige arbejdskraft har et generelt højt uddannelsesniveau': Tallene i tredje kolonne er eksempler på hvordan man kunne angive hvor langt man er nået med implementeringen af de konkrete initiativer.

Tabel 3.4 Initiativer og implementeringsindikatorer for et udvalgt delmål

Delmål	Initiativer	Implementeringsindikator
Etablere en regional, kompetent profil hvor den nødvendige arbejdskraft har et generelt højt uddannelsesniveau	<ul style="list-style-type: none"> • Sikring af praksisnære indgange til erhvervsuddannelserne • Støtte til de frafaldstruede unge i ungdomsuddannelserne • Forøgelse af antallet af praktikpladser • Kvalitetssikring af regionens vejledningstilbud vedr. efteruddannelse • Kompetenceplatform • Skabe øget dialog mellem virksomheder og studerende • Bedre muligheder for merit for erhvervs erfaring og erhvervsuddannelse til overbygningsuddannelserne • Mindskelse af frafaldet fra de videregående uddannelser • Etablere professionshøjskoler • Ledelsesudvikling 	<ul style="list-style-type: none"> • 25% • 50% • 50% • 75% • 10% • 25% • 10% • 25% • 25% • 50%

Note: . Det er vigtigt at være meget konkret i skitseringen af initiativer således at der kommer en tydelig skelnen mellem mål og midler. Fx er 'mindskelse af frafaldet på de videregående uddannelser' i højere grad et resultat af en indsats end et egentligt initiativ.

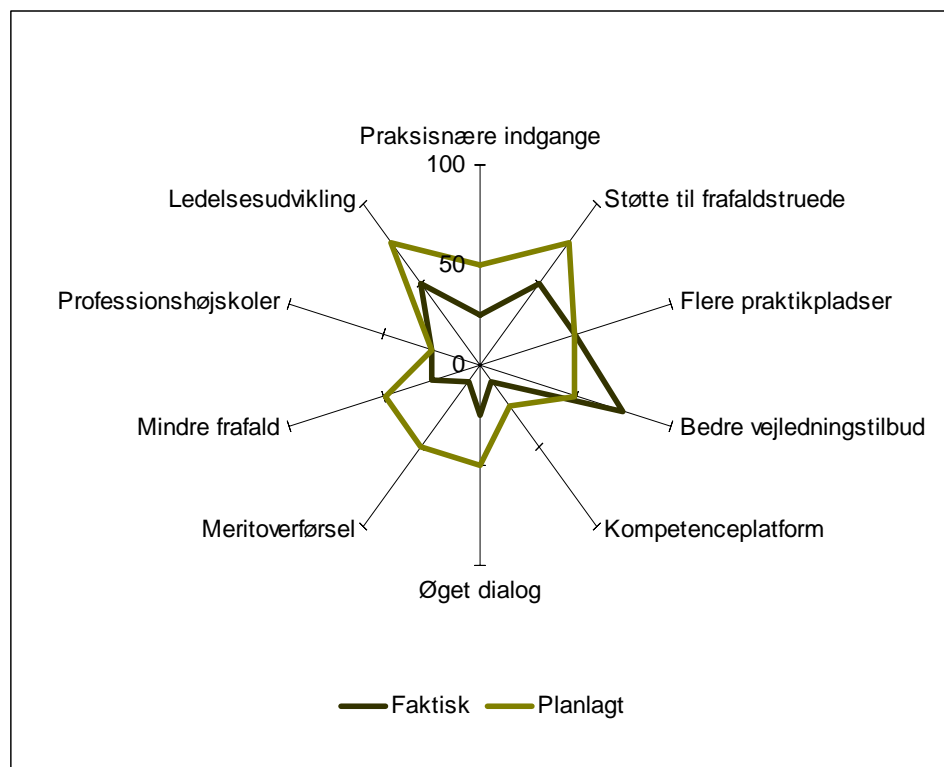
Kilde: Region Midtjyllands handlingsplan, Copenhagen Economics

I Box 3.2 giver vi et eksempel på beregning af implementeringsindikatorer og implementeringsindeks for indsatsområdet uddannelse og kompetence.

Box 3.2

Implementeringsindikatorer viser graden af implementering af det enkelte tiltag og måles på en skala fra 0 til 100. En implementeringsindikator på 0 angiver at der ikke er igangsat aktiviteter, mens 100 angiver at initiativet er fuldt implementeret.

Figuren nedenfor er et eksempel på illustration af implementeringsindikatorer for delmålet 'Etablere en regional, kompetent profil hvor den nødvendige arbejdskraft har et generelt højt uddannelsesniveau' under indsatsområdet uddannelse og kompetence

Kilde: Copenhagen Economics

Kapitel 4   EFFEKTEN AF KONKRETE INITIATIVER

I en overvågning af strategien skal indikatorerne fra de fire dimensioner sammenholdes. I hvor høj grad bidrager regionens initiativer til at forbedre regionens rammebetingelser? Og hvordan påvirker nye rammebetingelser virksomhedernes præstationer og vækst?

Viden om disse sammenhænge betyder at der er konsistens mellem aktiviteter, rammebetingelser og målet om vækst. Ved hjælp af en forventning om hvor meget de enkelte initiativer kan bidrage til at nå målene, kan Region Midtjylland sikre at der er konsistens i strategien: Gennemføres alle initiativer kan man også nå de overordnede mål.

Over treårsperioden 2007-2009 kan der forventes en samlet økonomisk ramme på 1,2 mia. kr⁶. Det er midler som hvis de bruges rigtigt kan have en stor effekt på væksten i regionen. Således kan viden om hvilke initiativer der virker også bruges til løbende at sikre at midlerne bruges der hvor effekten er størst, og være værdifuld som forberedelse til fremtidig erhvervsstrategiplanlægning for Region Midtjylland.

For udvalgte delmål i Region Midtjyllands handlingsplan bør der løbende gøres en cost-benefit analyse som kan være enten kvalitativ eller kvantitativ – efter tid, budget og behov.

En kvalitativ analyse kan indeholde følgende elementer:

1. En analyse af hvor langt de enkelte initiativer under delmålet er nået
2. En kvalitativ analyse af hvilke tiltag der har virket –fx ved interview af interessenter

En kvantitativ analyse – en effektanalyse – som indeholder:

1. En analyse af effekten af de igangsatte initiativer: hvad er der nået i forhold til delmålet – i forhold til udgangssituationen og i forhold til andre regioner
2. En analyse af den økonomiske effekt, fx gennem højere produktivitet eller beskæftigelse

Begge typer af analyser udgør basis for en vurdering af værdien af at fortsætte med hvert enkelt initiativ under delmålet. Dermed kan det i højere grad sikres at man får det bedste ud af de tilgængelige midler – at pengene kanaliseres hen hvor de gør mest gavn for væksten i Region Midtjylland.

Som eksempel på hvordan en evaluering kan gennemføres kan vi tage delmålet 'Etablere en regional, kompetent profil hvor den nødvendige arbejdskraft har et generelt højt uddannelsesniveau'. Her kunne en kvalitativ analyse indledes med at vurdere i hvilken ud-

⁶ Jf. Region Midtjylland: Fornyelse og vækst i en international vækstregion. Handlingsplan 2007-2008

strækning de (foreløbig) 10 initiativer er blevet implementeret. Dernæst kan det analyseres om interessenter har oplevet af ændringen af rammebetingelserne har medført ændringer i uddannelsesniveaet.

I en kvantitativ analyse kan det undersøges om stigningen i uddannelsesniveaet har været større end i andre regioner. Denne analyse kan give en indikator for om initiativerne har indvirket på uddannelsesniveaet.

Endelig kan et højere uddannelsesniveau blandt borgerne i regionen medføre en højere produktivitet eller beskæftigelse i virksomhederne. Det højere uddannelsesniveaus indvirkning på væksten kan således analyseres ved at se på om der er sket stigninger i produktivitet eller beskæftigelse i regionen.

Den kvantitative analyse kan fx gennemføres ved at lave en økonometrisk analyse, hvor effekten af et initiativ identificeres ved at sammenligne udviklingen i Region Midtjylland med udviklingen i andre regioner. I den økonometriske analyse opstilles en model som forklarer udviklingen, og her indgår regionens initiativer sammen med andre variabler til at forklare udviklingen. Med en økonometrisk analyse får man både en indikation af om initiativet har betydning og hvor stor betydningen er.

Vores anbefaling er at Region Midtjylland udvikler en metode til konsekvent evaluering af igangsatte initiativer på baggrund af OECDs rapport om "six steps to heaven"⁷. Vi anbefaler også at Midtjylland klart og tidligt melder ud til aktørerne hvorledes initiativer under vækststrategien evalueres og med hvilken konsekvens.

---

⁷ Storey, D.J. (2000) .Six Steps to Heaven: evaluating the impact of public policies to support small businesses in developed economies., i Landstrom H and Sexton D.L. (eds.) *Handbook of Entrepreneurship*, Blackwells, Oxford, pp. 176-194.

Kapitel 5 ØKONOMISKE MODELLER I FREMTIDIGT STRATEGIARBEJDE

I forbindelse med det fremtidige strategiarbejde i Region Midtjylland er det helt væsentlige spørgsmål: Hvordan påvirker ændrede rammebetingelser væksten i Region Midtjylland?

I den forbindelse er det vigtigt for Region Midtjylland at finde ud af hvilke erhverv det i særlig grad er en god idé at sikre gode rammebetingelser for.

I dette afsnit vil vi kort give vores bud på hvilke økonomiske værktøjer Region Midtjylland med fordel vil kunne gøre brug af i en fremtidig strategiproces, når der skal findes kvalificerede svar på disse spørgsmål

5.1. HVILKE ERHVERV?

I den nuværende strategiplan opererer region Midtjylland med tre erhverv som anses for at udgøre særlige erhvervsmæssige styrkepositioner i regionen – de såkaldte megasatsninger: energi og miljø, fødevarer og sundhed.

Sådanne analyser af regionens styrkepositioner er vigtig. I fremtidige strategiarbejder kunne man se på om der eventuelt er andre erhverv i regionen som med forbedrede rammebetingelser (også) vil kunne bidrage til vækst.

Nogle erhverv vil bedre kunne udnytte forbedrede rammebetingelser og omsætte dem til vækst end andre og det er disse erhverv regionen har brug for at kunne udpege. I den forbindelse er klyngeanalyse et særdeles anvendeligt værktøj.

Fokus i en klyngeanalyse er de globalt orienterede virksomheder, som er de virksomheder der konkurrerer på det globale marked ved at eksportere ud af regionen. Det er med andre ord de virksomheder der trækker den økonomiske vækst i regionen og dermed også er med til at sikre omsætningen i de øvrige mere lokale erhverv.

En klyngeanalyse kan sætte fokus på hvor regionen har en (potentiel) konkurrencefordel. Dvs. inden for hvilke klynger er regionen specialiseret, hvilke klynger er i vækst og hvilke klynger trækker den økonomiske vækst i regionen? Desuden er det muligt både at give et detaljeret billede af regionens absolutte og relative styrkepositioner. Samlet set er det derved muligt at give et faktabaseret grundlag for hvor fokus i en fremtidig erhvervsstrategi bør ligge.

5.2. RAMMEBETINGELSER OG VÆKST

Det helt væsentlige spørgsmål handler om hvordan de ændrede rammebetingelser vil påvirke de forskellige erhverv i regionen – ikke mindst væksten i de klyngeerhverv som regionen vælger at satse på.

Til at analysere dette vurderer vi at Region Midtjylland vil have mest gavn af at anvende en regionaløkonomisk generel ligevægtsmodel. En sådan model er særligt anvendelig når man skal vurdere effekten af strukturelle tiltag – dvs. tiltag som påvirker den måde virksomheder agerer på. En regionaløkonomisk generel ligevægtsmodel er derfor især brugbar ved evaluering af strategier der rækker ud over det korte sigt som det ofte vil være tilfældet i det regionale strategiarbejde.

Der findes regionaløkonomiske modeller til denne type af analyser, fx modellen LINE⁸ og andre regionale generelle ligevægtsmodeller. Disse modeller er designet til at tage hensyn til betydningen af erhvervssammensætningen i den regionale økonomi og vil derfor være særligt anvendelig i regionalt strategiarbejde. Sådanne modeller kan fx bruges til at analysere effekten af at opkvalificere arbejdskraften: dette vil føre til højere produktivitet i virksomhederne og der vil være positive effekter for klyngevirksomheder som vil få forstærket effekten på grund af det tætte samspil med andre virksomheder i regionen.

Der findes også andre typer af regionaløkonomiske modeller, som tager udgangspunkt i keynesiansk efterspørgselsteori fx modellen ASTRID⁹ Dette er modeller som er egnede til at analysere ændringer i kendte politikvariable, hvorimod denne type model ikke anvendes til at analysere strukturelle ændringer i økonomien, som er det primære fokus når rammebetingelser søges forbedret

Ved at bruge regionaløkonomiske ligevægtsmodeller bliver Region Midtjylland i stand til at kvantificere væksten i erhvervsindkomsten som følge af initiativer der påvirker virksomhedernes rammebetingelser.

⁸ Madsen, B., C. Butler-Jensen, og P. U. Dam. The LINE-model. AKF Forlag, 2004.

⁹ Andersen, A. K. ASTRID – Dokumentation af en regionaløkonomisk model for Danmark. AKF Forlaget. 2004